

Najamba (=Bondu) language, Adia Text 2005-1a.01

X: [í mà] nò-mbó w-ò:, [bé gĩ] [jè:rà má] káná-y, [[ǎ:jà mà] yà:] wé jògà,¹ [í yà:] ên b-ê:, [[[ǎ:jà lèkòl] < òlè--, > kèngè] mà] óbò-mbò yà:, dàmà-njò-y, á! [í mà] bé wé jòg-à: kó [í gày], [kòngò, í ògà-ngà] pàlà:=y, kà: [í wá:]--, [í wá:] [bé mà] dôm dàmá gĩn-à:, dôm dàmá gĩn-è=b-à: yé, gwǎ: [í mà] èlà-ndè↑, gwǎ: [í mà] ñàmè,

[[nò: kúlmá] dòm] òndú, íyó [[[[èndè: dòm]=i: mé] bàndi] mà], [[nò: kúlmá] gĩ] dôm dàmá gĩn-à: mé, [[dôm kó] gĩ] dàmá-m, [dôm [mó gò] kó], àbá-mb-à:=lá, èndè: [dôm dãm nè] [mó ín jà-ngà là] [dòm pàlà:]=y,

[í mà] ɛl-ngò wè⇒, [[nò: kúlmá] mà] èn-dá: wè, jěnjà jâm [í gĩ] ñdí-ná, mà:njĩ-yá-y, [[jángà kó] mà] mà:njĩ-yá-y, jángà káná-l-é:, [kòngò mó ògà-ngà] pàlà,

íyó [[nò: kúlmá ònd] gĩ] [kòngò èndè:=y gà] kán=b-à: kó, [[jángà káná-l-é: mó] ògà-ngà] pàlà [[kó yà:] [[nò: kúlmá] èndè:=y gà] kán=b-à: kó kó=y], [[nò: kúlmá] kòngò òg-è:] [mó dãm-é:] òndú,

èndè pàlè:, [gĩrò] mó jáng-ò: ònd [[nò: kúlmá mó] y-ò: kó] gĩ] yá:-l, [[[nò: kúlmá mó] dãm-ò: kó] gĩ] dãm já-ndi,

ká:, [jángà kó] íyó [[gwǎ: ké] mà] mó ség-ò:, nò: kúlmá mó, [dòm kó] [dôm=lá:=y gà] [èndè: ònd] [[íyó ké] mà] [í mà]— [í gà] yàlà-y, mà:njĩ-yá-y, [kúlmá-mbó í bò mà⇒] [í mà⇒] mà:njĩ-yá-y, [[kúlmá-mbó bé] gĩ] háybà káná-y,

[ǎ:jà wé-mbò] [[ñǎ: mó óbí-y-è: ké mà] jě-mbò] íyó nàjàmbá, [[ñǎ: mó b-ê: ké] mà] [[í ñwà-m=b-è: ké] mà] gwè,

nàjàmbá [gúfí: mà] òbì-y-ò: mé, [gúfí: mà] dè:gó dàmà-mbà:=y=bè gĩn-à:, [dè:gó kó] [íyó gà] [í gà] yá-njò-ndí-y, [èndè: dòm] ñwá-mbà-l gĩn-à:, [èndè: dòm] íyó [kó yà:] b-è:,

[èndè: dôm dãm nè] [[èndè: dòm] gĩ yá:] òmbí-yà-m=bà:=y [mó là]² kànè-Ø, [ànné yà:] dôm òngĩ-yá-m, [mó ògà-ngà] òndú, [mó y-ò:] òndú, [énd-è: wà] dôm dãm wá, [gĩrbà wà⇒] nò: téré-yá, ín-ndí,

[kó là] kànè-Ø dé³ òndi, mà:njĩ-yé-y mé, [ñǎ: í b-ò: kó] dân, kènè bǎ-y wà↑, [ngá:-gúfí: mà] [bà:-ólé gĩ] yànd-à: mé, [bà:-ólé nò-mbò] [nò-mbò síyè-mbò], [[jěnjà nèn] dòm] [dòm-[dám-dá:]]⁴ há:nà kán jò,

¹ 3Pl, cf. 3Sg wé jò.

² [mó là] ‘he too’, parenthetically interpolated.

³ dé ‘if’, alternative to mé.

⁴ /Verbal Noun of dãm ‘speak’.

[ñǎ: gǎ] kènέ dīnê:-y, nǎjǎmbá [jǒn mà] mó w-ô:, bà:-ólé=ý bé kán-ò:, [nǒ: dīn] bà:-ólé ín-bò óbì-n òbì-yè-Ø, [íyó dīn là] kèn [yǒbè-[ñú-n]]≡i:⁵ gǎ gò-lí-y, [kèn yà:] bò-y,

ǎ:jǎ mà, bà:-ólé=ý í kán-ò:, dòm dâ:-mb-à:⁶ dīndī, [nò: kúlmá yà:] dám-lé há:nà kán=b-è:, íyó [í òndò: bé], [í yà:] [óbì-y nè] dôm dāmà-nj-è:,

[[nò: kúlmá mó] gǐ] dôm tumbùrà-mbó-y↑, [dôm [mó là] dāmè] ñgǐ-yà-ndí, [[í là] dāmè] [ñgǐ-yà-ndí mé], ñgǐ-yà-ñgà [kó dân] káná-y,

kó tóló=ý [gǐr mà] ñnd-mb-è:↑, [kó tóló là] [bàndí mà] nǎy, [kòngò nè:ndá:] gǐ, èyyó:, ñnd-nd-ó:- [[gǐr mà] ñnd-nd-ó:] [kòngò nè:ndá: gǐ], gǐr [ó là] ñmbì-rà-ndè, [[gǐrì ké] mà] nèyà-ndá-ndí↑, [bàndí [mó gè]⁷ ké] nèyà-ndá-ndí↓,

ñdéndù kèn [kènέ kànè mé] [[nèy-ñgò kó] [gǐr mà] ñnd-ñgà kó] [nèy-ñgò kó] [kó gǐ] ñmbì-yá-y, [kó gǐ] ñmbì-yé-y mé tóló↑, [kó tóló] [í gǐ] kóndò-mb-è:≡y↑, [kó gǐ] ñmbì-yé-y mé tóló↑, kó tóló [í bàndí] kóndò-mb-è:≡y↑, kó tóló [í gǐr] kóndò-mb-è:≡y↓,

hé: mà:n ó bíró: bírá, [[bíró: kó] gǐ] bǐr-ó: mé, [súnù mà] [ñdíy-lé mà] nǎy, [bíró: kó gǐ] bǐr-ò: mé, [tár-lé mà] nǎy,

mâ:n [[ó dīn-ô:] kàn-ò:], [ó gǐ] nògè-Ø dīndī, nálá: dīnô:-l-ó:, [kòngò nálá:] dīn-ô: mé, [[ó dīn-ô:] kàn-ò:] gǐn-ó: mé dīndī, [[dām jòg-â: mó] mà] [tóló èlù-m=dá má dīndī] [[ó mà] tóló èlù-m=dá], [é mà] ǎm [tóló=ý mà] [èlù-m mà:] kǎngó=ý,⁸

kóndé⇒ íyó [ké mà] mó w-ô:, [[yè: jǐngán] ñǎ: té:-ñgó kèré-y mé] [bà:-ólé má], té:-ñgó kèré-y mé, bà:-ólé tǒ:n tǎrà-mbò, [bíró: gǐ] bǐrà-mb-à:≡y≡bè gǐn-à:,

íyó [tè:-ñgò]-[kérá-nd-á:≡ý] [bà:-ólé má] òndú, [nǒ: dīn] [[mó kǐ:] nò:]≡y kànè-Ø, [tè:-ñgò]-[kérá-ndá:] [bà:-ólé má] òndú,

bǎ: dàbâr pàgà-m=bè, [bà: dàbâr-pàgè]⁹ òndú, bǎ: dàbâr [mó là] pàgè-Ø múyà-ndí, [[nò: pàgè-pàgè mò] [mò tòmá] [[mó kǐ:] gǐ] [mó là] pàgè] [àndé¹⁰ kòndó-m],

ñnd-mb-à: éndà-Ø, [wó-mb-à: ké] gǐ] éndà-Ø, kà: tǎrè-Ø mé, jènjà-- [mà:njǐ-yé-y mé] [[hàkkìlè síyè-ñgò] jènjà [í gǐ] ñdí-r-á],¹¹

⁵ /yǒbè-ñú-n/ plus ‘it is’ clitic. Cf. verb chain yǒbé ñwé ‘go away (to find work)’, lit. ‘run enter.’

⁶ /dāmà-mb-à:/.

⁷ Contracted phonetically to [mô:].

⁸ kǎng-gó (or kǎngó) ‘debate, dispute’ (Pl kǎngé or kǎngé:), verb kǎng\kànè.

⁹ Agentive compound (dàbâr-pàgè), here adjectivally after bǎ: ‘father’.

¹⁰ Variant of ànné ‘how?’.

¹¹ Variant ñdí-ná ‘give’.

[[bà:-ólé má] ñă: í đin-ô:] [í gĩn-ê:] [í ɲw-ê: ké]¹² gĩ, [ké gĩ] [yámbé-ndá:¹³ kó] dógá-lá-y, ¹⁴ nò: [ké gĩ] **đimbí**-yà-ɲgà đin là, [láy nè] [ùsfó: má] sàjà-ndí,

ñă: [[kúlmá dòm] gĩ] đimbí-yà-mb-à:=y=bè⇒, [é [ánà: nô:y] b-è:] **kán-ná** [[ánà: tà:ndí:] b-è:] **kán-ná**, [[sǎŋ kà] hâl é bò-ɲgà dân đin] nìyòmô:-mbò [nò-mbó b-ê: mè dindĩ], nò: kúndé mó, [bà:-ólé mó òbì-y-éy mé] [é àñiné káná-y ló], í ñèné káná-y,

sǎŋ í [nò: ké:jèy] **má**, í [nò: nùmí:], [nò-mbó gwé nè] [bé là] gĩnè, jǎ:njì-y [óló mà] ɲwé nè, má:nì [ó mà] námà-m,¹⁵ [[ó mà] námà-m] [[nò-mbò wàjò: bé] dǒgè **nè**] [é [óló mà] [é là] ɲwè], [àŋgú dǎ:-mbò¹⁶ gw-è: **mâ:**] éndà-**mb-à:=y**,

[[tòm-bó mà] pǎ:m jògò-nd-é: mé¹⁷ là] tígà, é nò-mbó kày--, [[nò-mbó bé] mà kà]¹⁸ kúmbà=y, [[dòm¹⁹ síyè-ɲgò] dǎ:-mbò **gw-è: mé là**] [[nò-mbó bé] mà] kúmbà=y↑], [nè:ndá: dǎ:-mbò gw-è: mé là] [[nò-mbó bé] mà kà] kúmbà=y],

ké, [jàmâ: bènàn] mà, [hâl nálá:=y [mó là] kànè] [[jàmâ: bènàn] mà] dàm-é: mé↑, [nò: tòmê: mó] [kó gĩ] pél gòmó-m, [dòm nálá:]=**lá**, [kànè mé đin] mà:njì-yé-y mé, síyè-ɲgò [kó mà] jènjà [í gĩ] téndó-m-ná,

hà:kóy màlànjì-yá-y, mǎ:njì-yé jòg-â: yà:, dùmà-nj-è:,²⁰ [jàngà mà] mó **j-ô:**, [bìrò: wàjò:] má,

íyó nò-mbó éní: wé-mbò bé gĩn-ô: sǎŋ, [[tìm-è: ségín] sàrù:] [í gĩ] sàrà-nj-ê:↑, [[kèrè nàmâ:-mbò] sàrù:] [í gĩ] sàrà-:, [yògè gólé:]↑, [sùsfi:-mbò sàrù:] [í gĩ] sàrà-:↑, [kèbè-kèbè-mbò sàrù:] [í gĩ] sàrà-:↑, sǒ:mè sàrù: [í gĩ] sàrà-:↑, [tìm-ê: sàrù:] [í gĩ] sàrà-:↓,

[[í gwà:] mà] bò **kày dé:**, í ènd-è: kànè↑, í tígà-ɲgà kànè, [í ènd-à: kó] [[yèngé yà:] kó kán j-è:]↑, [jàngà-[ùndù-gó] yà:] kó kán j-è:]↓,

[jàngà kó] bè mé, ñă: [[tòŋó: kó] mà] [kó gĩ] đinê: **j-ô: mé** dindĩ, [yé nè] éndà:-w [[ínèn ké] éndà:-w] kánà-ndí,

íyó [yè-y mé] éndà:-y↑, [ínèn ké gĩ] éndà:-y↓, [àŋgú yà:] kó kán j-è:↑, jàngà-[ùndù-gó] [kó yà:] kó kán j-è:]↓,

¹² Definite ké added to the end of a three-part relative clause sequence.

¹³ yámbé ‘follow’ (< Fulfulde), poorly integrated loanword.

¹⁴ Hortative Negative.

¹⁵ námà-, Stative of nàmí-yé ‘need’.

¹⁶ /dámá-mbò/.

¹⁷ mé là ‘if also’, with mé for /mé/.

¹⁸ kà = kày ‘as for’.

¹⁹ Assistant suggests emending dàm-bò on tape to dòm ‘words, speech’.

²⁰ Sounds like phonetic (IPA) [dúmàmjè:] on tape..

sábù kóngò dīn wò⇒²¹ kóngò, [kòngò ínèn jògò-nd-ó: kà] òndú, mí [kó gǐ] éndà:-m lá:=y bó-ñ,²² [kóngò kó] ínèn jògò-ndí↑, [kó gà] kánà-ndí↓,

[kó là] mà:njì-yé-y dé↑, [ján-gà kó] gǐ, [[òndô: bé] mà] háybà káná-y,²³ jàngǐnà-kané má, jàngà-kané má, háybà káná-y, [háybù kó] nò: à:-mbò,²⁴ [jěnjà, ùsfõ: nò: ñdé jòg-â: dīndí], ùsfõ: dùmè,

ùsfõ: ñdá:-l-é: mó là, [ján-gé jòg-â: mà] ñimbà-ndí↑, [ján-gá-l-é: má] ñimbà-ndí↓,²⁵ jěnjà ùsfõ: [dòmbâ-n²⁶ gǐ] ñdá:-l mé tán↑, dòm kó kày, [kèj ké kày] [í²⁷ sémbé jògò-ndí ní],

kànè mé↑, éyyô: sǎŋ↑, [[í gǐ] ñim-è: bé sàr-è: yé má, kèbè-kèbè-mbò [í gǐ] bé sàr-è: yé má, éyyô: kèrè-nàmà:-mbò [í gǐ] bé sàr-ò: bé má, sò:mè [í gǐ] bé sàr-è: yé má, jǎ: [ñǎ: mà] mó j-ô:, íyó [[kó sàrù: kó] mà yà:] bò-y,

[hâl íyó] í-mbò [[kéré má] sǎŋ yàlí-yè-mbò] í gǐn-ô:, màmlí-yè-mbò wè-y, [ñim-è: yé] [[ñgú yà:] jògà-njò] [í kà] dà:-- [í kà] dà:ndà:-ndí, [[ñgú kà yà: là] nò: kòndò-njò] [í kà] dà:ndà:-ndí,

kà: [bé là] dùmé-mbò bé gǐn-ô:, [dàli:dí bé kánà-ŋgà ké] dùm-à: mé, [í gǐ] bà:r-à: mé, [í là] kíyò-y,

[[nò: gǐ] kòndò-ŋgà kó] má↑, [[nò: gǐ] ñámá-gà-ŋgà kó] má↓, [kó gǐ] dùmé-y mé, [í gǐ]-- [í là] [kó gǐ] kíyò-y,

mǎ:njì-yé nè²⁸ là, [í là] sàrá-y, [bé là] bày-é: dé↑, [í gǐ] sár-- [í gǐ] dá:ndí-lé kó↑, gày-nô:-wò,²⁹

[[hâl ŋgâ:n] [nò: mó] bèlí-y-ò:] jànjí-mbò³⁰ yèpà:bé dùnd-â:³¹ tó má-tó má, bàyí-n èní: wè mé dīndí, náfà: bô:,

[sàbà:bù [mó gǐ] jè: jòg-â:³² kó] [í éndà:-y nò] [mó tígà], [sàbà:bù mó jè: jòg-à: kó]↑, [mó là] kó [í gǐ]↑, ñdír-ná, [[í gǐ] èlú-m] [[í gǐ] kòndò-m]↓, nò: [jâm mà] mó dīnè: jòg-à: dīndí, nò: kòndò-m, jěnjà [[kòndò-mb-ò: kó] mà] [í gǐ] tún-ná,

²¹ wò⇒ connective between iterations of the same noun.

²² Can also be expressed as ... lá:=y kà bó-ñ.

²³ Assistant suggests smoothing this out as: [[ján-gà kó] mà] [òndô: bé] gǐ] háybà káná-y ‘let’s supervise the children at school’.

²⁴ For /àbí-mbò/.

²⁵ ñimbà-ndí ‘it doesn’t follow’, here twice with paired contradictory alternatives: ‘it doesn’t matter whether (=doesn’t depend on, doesn’t follow from) X, or Y’.

²⁶ dòmbân ‘the fellow (already mentioned)’, related to dòmbă: ‘owner’.

²⁷ Demonstrative í, referring to ‘place/situation’.

²⁸ nè pronounced nè in combination with là ‘also’.

²⁹ 3Pl Hortative Negative (‘may they not ...!’). Corresponding 3Sg is gày-nô:-nà.

³⁰ jànjí-mbò ‘for the purpose of ...’. The complement follows.

³¹ Purposive complement with -â:.

³² Non-subject Perfect participle (main verb and jòg-à: are low-toned).

kànè mé↑, dùlé: [èyàngó má] mí dàm-ê: ké=y, [bà:óló má] án-à: nô:y tà:ndí: **b-ê:** mé, [nǒ: đin] [[mó kǐ:] sàgù] òndá-mb-à:=lá,³³ [bà:óló má] é [nǎ: í đin-ô: kó dân↑], [[tò-mbó mà] dàmgi-y-é: mé] mà:n [ó sàgù=y],

[sàgú kó]³⁴ [[ó kèndà: kó] mà] <bó-mbò-->³⁵ bò-ηgà bô: mē, [[[[ó kèndà: kó] mà] bò-ηgà kó] gǐ] dǎm nè yà:] [[nǒ: mó] gǐ] sàgú òndá-mb-à:=y, [[ó kèndà:] mà] ònd-ó: sàgù [nǒ: gǐ] ònd-ó: mé↑, [bà:ólé má] đinê:-m gǐnà-mb-ô:↑, [bà:ólé má] đinô:-l-ó: dé↓, [[ó kèndà:] mà] ó tún-bò jò-ηgà kó témbé-témbé kày, [bà:ólé má] đinô:-l-ó:

dàbâr, [ànné kàná-y ló] [ηéné kàná-y] [kó yà:] [bà:ólé má] đinê:-y, kà: [kèndà: mà] ηgú **jògò-m** kó↑, kó [[bà:ólé má] đinê:=b-à:=lá dé↓, [èní: b-ô:]↑, [hâl [àndá: má]] [[ó kèndà:] mà] ó jò-ηgà **kànà-m**, [èní: b-ô:]↑, [[nò: àndé:] má] [[ó hàkkilè] mà] ó jò-ηgà kànà-m,

kànè mé dǐndí, [bà:ólé má] đinê:-y gǐnè mé dǐndí, é àngú [[é kèndà:] mà] b-è: ló, [bà:ólé má] [í kà] [ηgú yà:] [[í kèndà:] mà] b-è:, há! [nǒ: đin] [mó kèndà:] ηgí b-è: mé↑, ηgú àngú kòndò-mb-è: ló↑, ηgú kòndò-mb-è:, [[**kòndò-mb-ò:** kó] gǐ] đimbì-yá-y,

háya mà:n [ó sàgù]=y, [ké gày], [mó là] sàgú dùmè, [nǒ: hâl [[nàm bénán] má] [mó mà] wè mé] [[dâ:-mb-à:³⁶ mà] díbò-ndí], [[ùjù tégè] mà] [mó mà] wè mé] [[dâ:-mb-à: mà] díbò-ndí], [ké mà gà] [pírjí-y nè] [íngí-yà-mb-à:=y mé là] [íngí-n ñgǐ-yá-m],

[mó **tàrè-n**] [[ké [ùsfó: má] ínò-ndí] kànè mé là], [wǐjí nè kóndé⇒ ηwè-m↑], [mí nò-mbò] [mí là] yè↓, [nò: [mó mà] wé jòg-â: mó] [mí nò-mbò] [mó là] yè]³⁷ gǐné já-m,

[[nǒ: mà] [mí nò-mbò] [mí là] **yè** gǐn-ó: mé] [hâl [dòm mà] ó: gǐn-ó: mé], [ó: wá] [hákkilè **dùndà-nj-ò:** wà], [mí nò-mbò] [mí là] yè gǐn-ó: mé↑, hákkilè dùndà-nj-ò:↓, sábu [[ó nò-mbò] ó yà-ηgà wâ:n,³⁸ [mí mà] dámá] kà òndú,

ó:ⁿ lá, **hákkilè dùn-dá:=y** wá, **hákkilè dùn-dá:³⁹** kó, [nǎ:n nè] [nǒ: jù:=y], [[ó nò: mó] [[ó jù: mó] gǐ] dùnd-ó: mé↑] [[mó gǐ] y-ô: mé↑] [hâl [ò tò má] kàjàbà-mb-ô: mé là], [[dòm mà] íngí-yé jé-mbò] ó gǐn-ô: [[nǒ: mó] [ó mà] mó jê:-n] [[dòm kó] gǐ] fâ:m dùmá:-l-ó: mé dǐndí], [ó nò:] [ó là] yè gǐn-ó: mé↑], [mó gà] [bèlí-yé **nè**] ìnó-m↓,

³³ Negation of òndá-mb-à:=y ‘is given’.

³⁴ Pronounced [sàk:ó].

³⁵ Mis-spoken, quickly repaired.

³⁶ < /dámà-mb-à:/.

³⁷ Perfective yè ‘see’ at end of quoted clause, with imperfective time reference.

³⁸ ‘before ...’ adverbial clause.

³⁹ dùn-dá: for dùndè-ndá: ‘looking for’ (verbal noun).

[ò tò má] kájâ:mbò⁴⁰ ó gĩn-ô:, mâ:n [ó mà] j-ô: kó gày, sègó:ngà⁴¹ [ñjí kày] [kèngè ñjí] [mí gĩ] júwà kànè, [ñgí nù:] [mí mà] kòndò-m má⇒ kòndò-ndí ló,

[ó kèndà: kó] [sàríyà kó] kán-ó: mé, [ó kèndà: kó] [sàríyà kó] [ó gĩ] ñdá:l dé, [nõ: gĩ] [ó nò: mó] gĩ] sár jà-mb-ò:, [[ó ñiyòmè: má] [ó má⇒] b-è: kán-ná] [[ó bà má⇒] [ó má⇒] b-è: kán-ná mǎ:], [[ó èndè: má⇒] [ó má⇒] b-è: kán-ná] [hâl [ó má⇒] [ó yè: má⇒=y]],

[[tõ:n gĩ] sàr-û: sár-mbò] [ó gĩn-ô:] [pǎ:m dùm-ó: mé] [ó pà:m dùm-ô: kó] [[nõ: mó] [wùjì-y nè] mà mílí-yé wè mé] [mó mà] dâ:mb-à:mbò⁴² díbò-nd-ó:,

[mâ:n wà⇒] [dálí:đi jógò wà], [dálí:đi kó] [mó gĩ] ñdé-bà:=y, [nò: kúndé] dálí:đi jóg-è:] òndú kòy, kàná:, [[kòndó kó] ñmíbì-yé jòg-â: mó] [dálí:đi jóg-è: mó] mó=y,

[[ó kèndà: kó] mà] ònd-ó: kó, [[[nõ: mó] gĩ] ñdé nè] [ó là] gĩnè, [nõ: mó] [kó gĩ] jógò-mbò ñnó-m, [[mó kà] [[kó gĩ] jógò-mbò] ñnè mé] [[[[ó kèndà:] mà] ònd-ó: kó] ñm j-ò:] [kó kà] tígà, ké mó [kó gĩ] jógò-mbò [mó là] ñnè, wùjì-y dèngàn mà mílí-yé mó w-è:, ké [ó mà] ñm-ó:ndí nò,

kó [àngí mà] ñngà↑, kó [[nò:=là]-gé⁴³ mà] ñngà↓, kó [bà:ólé má] ñm-è:=b-à:=lá kòy, dombâ-n [mó gò] jògò tó má, [bà:ólé má] kòngò ñm-è:=b-à: díndí, [[dém⇒ b-è: ké] gĩ yà:] ñm-è:-y,

nõ: [hâl [[mó èndè:] dòm] dímbà] [[mó là] kànè là] [[sàgú kó]⁴⁴ [mó gò]=y], [[mó yè:] dòm] dímbà [[mó là] kànè là] [[sàgú kó] [mó gò]=y],

[nò: [gwé nè] wõ-ngà mó] [bà:ólé yè] [nò: wõ-ngà mó] [[mó gĩ yà:] [wé nè] ñm-è: nè] tàrà-m,

[àngú [ó mà] b-è: ló] [ñgí [mí mà] b-è:], [mí là] [[ñgú yà:] [hà:jè [ó mà] [mí gĩ] j-è:]], kòndé⇒ [ñgú [ó hà:jè [ó mà] j-è:] mé↑, [ñgú kà] ñnè kàná-y, ñnè gòmó-y, [ñgí mà] há:nà kán jò, [[kó gĩ] yà:] ñm-è:-y-à-mbó-y,

[bìrè: ségín] íyó [í mà] wó-njò, [kúlmá-mbó bé] hêy gínà-nj-è:, [hêy kó] [í sùnù] mà] ñwá-ñjò-ndí, [bángàl mà] mó j-ô:, [ìnèn-[tún-lé] má] mó j-ô:, [bìrè: ségín], íyó [í mà] wé-mbò ñwè kòy↑, jènjà [[yé sà-- sàbà:bù] mà] [í gĩ] àbí-ná,

dùm-è-n [í mà] pálá-ndí jò, é! [gídâ:dò kó] [í mà] bàrí-yé jò, [dùm-è-n pálá-ndí nè] [[gídâ:dò mó là] bàrí-yè] [[ànné yà:] bǎ-mb-à:=y], [bǎ-mb-à: kèngè ké] nǎm dé,

⁴⁰ < /kájábà-mbò/.

⁴¹ sègó:ngà (= ñgó:ngà), Fulfulde expressions for ‘truly’.

⁴² < /dámà-.../.

⁴³ ‘Nonhumanness’. Abstractive nominal from nõ:=là ‘(he/she) is not a person’

⁴⁴ Pronounced [sǎgkó] with /u/ deleted between two velars.

[[nõ: ðĩn] jóg-è: gà]⁴⁵ kánà-ndí, [[[nò: gàb-ê: mó] kèngè tũngĩ jòg-à: ké] mà] [[ðèndí: mó là] [ké gĩ] tũngó-m]

Y: kóndò-ndí

X: [mó gĩ] póná-**mbà:=ỹ** mà⇒, má òmá:⁴⁶ tòndí-yò-mb-ê: mà⇒, tóndí-y jòg-**â:=ỹ** kànè mé, òmá: áy jòg-â:=ỹ, [[òm gĩ] jùmbé **nè**] [ŋgâ:n jùmbé dò:-nd-ò: dé], [mó là] áy jòg-**â:=ỹ**,

[àyĩ-n kó↑], àn-ĩ: bèli-yè, [[nò-mbó bè ðĩn] kègĩrĩ-yà-mbó-m] [[kó yà:] [àyĩ-n kó] jè: j-è:], [nò-mbó bè ðĩn là] kégĩrĩ-yé kíró-ndí-yà, [ñă: là] bǎ-l,

[ñă: [tò-mbó mà] dô:-l-ò: bé] [[íyó ŋĩ ðĩn là] [tò-mbó mà] dô:-ndí-yà], hâl [[kùl kúndú] má] <ñé-->⁴⁷ [nò: kúndé] [é gĩ] nàlè [mó là] kànè, [nò-mbò tò-mbó ïr-ò: bé] [jěnjà [bé gĩ] sàgĩ-rè],

èñĩ: bángàl gĩn-à: dé, [[[yě: dùnd-â:] dùndé-mbò] ó gĩn-ò:] [[yě: mó] dùm-ó: mé] [té:-ngó kèr-ó: mé] [[bà:-ólé má] **j-ò:** mé], [sǎŋ kà] [ó kà] [[á:mànà ðĩn] dò:-nd-ò:],

[mâ:n [ó té:-ngó kéré] gĩn-à:] [té:-ngó kèr-ó: dé] [ó kà] á:mànà dò:-nd-ò:, [[nò: mà] yǎlĩ: téwñé⁴⁸ j-ò: mé là] [[yǎlĩ: tè:-ngò jè:-mbò] ó gĩn-ò:], [[[ó gĩ] ñdè-m] gĩnè mé] [ó gà] [á:mànà dò:-nd-ò:],

[mâ:n ànné=**ỹ** ló ñă: ŋgâ:n↑], [éyyô: dùmè↓], [ó kà] ïbí-n dùm-ò:, íyó té:-ngó kéré↑, [èndê: bà:] gĩné já-ndĩ↑, té:-ngó kéré↑, èndê:-- [[yě: bà:] gĩné já-ndĩ↑] [[ánĩ bà:] gĩné já-ndĩ↓],

[yèngé yà:] kó kán j-è:↑,⁴⁹ [nõ: ðĩn] [àndă: ñđiy-lè⁵⁰ kó yà:] kó kánà-ŋj-è:]↓

[pause]

Y: [kó má⇒] [yòbè-[ŋú-lé] kó má⇒]

X: íyó yòbè-[ŋú-lé] kó, [yàwó: mà] ŋwè, [ánà: mà] kà: [í kà] [kó kà] ðĩnê:-y, kà: [[yàwó: bé]↑, yòbè-[ŋù-lè] kó↑, íyó jàngĩ-yè, [bĩrò: kàndă:]=ỹ **kõy**,

⁴⁵ gà in factive complement.

⁴⁶ òmá: ‘the counterparty, the counterpart, the other (of two)’. Used as a referential index in narratives.

⁴⁷ Mispronounced, quickly corrected.

⁴⁸ téwñé (Fulfulde) ‘follow, pursue’.

⁴⁹ /kánà-/.

⁵⁰ ñdíy-lé ‘listening’, here low-toned as possessed noun.

ĩnèn-[tún-lé], íyó [bìrò: ñgú là], [ĩnèn-[tún-lé] kà] òdínê:ỳ, àsú: ãnèn-[tún-lé] òdínê:y, [[mí kǐ:] mà] [ĩnèn-[tún-lé] moyens], [í mà] íyó [nò: tíg-è:] òndú, kà: [bìrè: ségín]↑, èní: sǎñ bírà-**mb-à:** yé, [[í kǐ:] mà] moyens dé, éyyô: kànè mé, mà:ñjǐ-yé-y dé, jènjà [hàkkilè síyè-ñgò] [í gǐ] ñdí-ná,

ǎ:r-ñgó ñwé jò mé, ǎ:r-ñgó [kòñgò mǎy-ñgò] **gírò**⁵¹ [ó mà] mó w-ò: dínđí, [ó má⇒] [ó sò:-jǐngàn mà⇒], [tò-mbó mà] [ǎ:r-ñgó má] **b-è:** mé, áyá-l kànà-**mb-è:**, sábù [ó gèndè-ñgé jènñ-ó:]⁵² [mó gèndè-ñgé jènñè] [tò-mbó wàgàfi é jě:r-è: dínđí], [bàr-é: mé] bèfi-yà-m,

[ó là] [ó gò] [ó gò]=ỳ, [mí là] [mí gò]⁵³ [mí gò]=ỳ, [ó gò] [ò tò má] jènjà-**ñgà=ỳ** [ó là] kànè, [ségé jò mè] [ó mà] sǐ-yá-m **dé**, [dèñè mé] [[ǎm mà] **dèñè jò**↑], [[é nò: òdín] mà] [dèñè-n kó] dèñè,

[ó gà↑], mó má:nǐ gǐnà-mb-ò:, [nò-mbó gà] é=ý gǐnà-mb-à, nò-mbó é=ý gǐn-à: mé, [dèñè-n kó] ñdénnd [é nò: òdín] kǒy,

[ñǎ: gà] [ĩnèn-[tún-lé] má↑], gǒ:rè=**ý=bè**, [dúmé-ñgó jóg-ò: mé] [dúmé-ñgó sèm-**á:=ý=bè**], í [[í kǐ:] mà] [ké gǐ] òdínê:y, [ké là] bá-l=bè gǐn-à:, [[[jènjà mà⇒] [[dí:nà kó] má⇒] sàbà:bù] mà], [ké là] wè, kà: [íyó dân] máyá-ndá-l,

[dúmé-ñgó mó] sèm-ò:↑, gǒ:rè jóg-ò:, àlmâ:m ñd-ò:, àlmâ:m-- [[àlsilâ:m mòm-bí-yè-mbò] bé gǐn-ò:] [dúwà: kàn-à: mé] [[gǒ:rè yé] ká:ñgí-y kùb-ò: mé], [nò: òdín] bèlí-yé sàné, [mó bìrò:] dímbì-yè, [ñèné yà:] **bè**,

íyó [ké mà] mó w-ò:, [gǒ:rè yé↑], [yál tò mǎ:] èní: mó màyà-ndè-**n**, [támòrò, mà là] túnò-mb-à⁵⁴ wá, [támòrò yé] ñwè, [í tàrà-n] ñwè, [gǒ:rè yé yà:] [í gà] òdínê:y,

[[támòrò yé] mà] ñwé-mbò, [gǒ:rè yé là] wùjǐ-mbò hóyà kànè, [sǎñ kà] [gǒ:rè yé] bô:↑, [támòrò yé] bô:↓, í tàrà-n, [ké mà] bó-mbò, [mànê: mán-lé]⁵⁵ jàng-à:], [kàfê: kán-lé] jàng-à:],

kúlmá-mbó dògá-ý⁵⁶ gǐn-à:, gǐndè gǐn-à:, dògá-m=**bě:**-mbò, nǒ:-- kwà-**mbó-m** èlú-m, [díyá: kó] [ó mà] wè mé↑, nǎm mé↑, [nò: kànè mè]-- [kànè mé] kwà-mb-ò: mé òdín, [ó mà] èlú-m, [nò: òdín] [kó gǐ] dímbì-yè,

⁵¹ gíró ‘eye’, used here as an emphatic

⁵² For jènñ-ó: mé. The final /mè/ ‘if’ is omitted, but its virtual presence is indexed by the tonal adjustment it requires in the final syllable of a preceding Perfective verb (here jènñ-ó: ‘you-Sg lift’ from jènñ-ò:).

⁵³ Tape: sounds like [mí kà] ‘as for me’, but the parallel structure points to [mí gò].

⁵⁴ tún ‘put in’, here in sense ‘bestow (name), perform name-giving ceremony’.

⁵⁵ ‘to cook meals’ with Verbal Noun as complement of ‘begin’. Not in compound form, cf. the compound mànè-[mán-le] ‘meals-cooking’, mànà-[mán-le] ‘meal-cooking’.

⁵⁶ Hortative Plural.

íyó [yè:jíngán má⇒] [èndê: ìnèn-tùn-lè mà⇒↑] [yè dǐn] wé-mbò
kégírí-yè-mbò mó gǐn-ô:, [àṅgú tóló=ý gǐndó:=ý mà⇒] ká-ṅgó=ý,

yě: nàlè dé, [[ó tògù dǐn] mà] dǎ:ndí tìyá-mb-à:=y, [mó là] wó-m, [tìyá:-l-ó: dé là] [[ó gǐ] pèbá-m], ñǎ: bǎ-l,

[[[yě: gà] nàlè] gǐn-à: mé dǐndí] [[mó kǐ:] dùmè ló] [[mó kǐ:] dùmè], àlàhámbìlè, [ájà [nùmá: má] túnè] [jěnjà [báarkè mà] kú-ná],⁵⁷ à:mí:nà, jěnjà [[í gǐr] mà] kú-ná,

dôm ìgè kǒy, kà: [mâ:n nàlè] [[àṅgí sárà] nàlè ló], ìnèn-[tún-lé] [àṅgí sárà]=y ló, [í gà] [mó tìyè-ṅgò] ṅwà:-lí-y, [ìnèn-[tún-lé] dèṅàn], ègǎ: bèlí-y-ó: mé↑

Y: ... [éndâm dǐn] dǎ:ndá-mb-à:=y

X: ... [[éndâm dǐn] gǐ] dǎ:ndí tǐngà-mb-ô:, té:-ṅgó kéré nè, [bèlí-yé nè] ìnò-mb-ô:, ánè=y mè, [yě: mó là] [bèlí-yé nè] íno-m, [ùjù-tégè mà] wàlá: [dèndà:jú má]↑, [[dèndà:jú má] nõ: ìnèn-[tún-lé] ìnò-njò-m kà]⁵⁸ [ìnèn-[tún-lé] ìnò-njò-ndí] [kó [kwé-ṅgò yà:] mó jèndò-nj-è:],

ìnèn-[tún-lé] mé gǎ⁵⁹ dǐndí, [úmé-ṅgé má yà:] ìnò-mb-ô:, ùjú sùrú↑, [[ólò mà] ín nè] [óbí-y nè], mànê: kwà-mbó-y↑, kàfê: nà-mbó-y↑, hêy! [ñàmà-ñàmà yèpà:bè kàná-mb-à: yé] [[kàló: dǐn] jògò-ndí],

[nõ: dǐndí gà] [kóṅgò⁶⁰ jàmâ: gǐ] jě:rè nè] [kóṅgò [dèṅàn kúndú] kwè-ṅgò kó], [[sà:gú-mbó nõ:y tà:ndí:] ó kwǎ-m=b-ð: kó] [[dèṅàn kúndú] kwá-mb-à:=y gà], [nõ: tòmê: mó] [kó gǐ] mǎ:mà-ndí, yàrú ṅwè wàlá↑, [kòṅgò àndǎ:] [ín nè] [mó kán nè] mó j-ô: kànè,

[yé gǐ] kwè-y dé, á! jěnjà [í mà] kú-ná wá, kóndé⇒, [[àyǐ-n kó] kàjàb-ó: mé] [[ó mà] nǎm], [[ìnèn-[tún-lé] kó] dùwà:w] [í mà] ìnò-njò-m kó] tèdǐnà:ṅgò kó] [[ó mà] èlú-m],

[ṅgí nà] [àṅṅiné yà:] kànà-mbó-y, [[àṅṅiné yà:] kàné-y mé↑] [[í kǐ:] gó-m], [[àṅgú yà:] kàné-y mé↑] [[í mà] bàrǐ-yá-m, jěnjà [kó jàm kó] [í gǐ] ndí-ná,

kóndé⇒, ñǎ: yě: dùm-ó: mé, yě: mó, té:-ṅgó kèr-ó: mé, [yě: mó], [dèṅán ké] tòbúlùm dǎ:nd-à: dé] [báṅgàl kàn-à: dé] [kènè wó-mb-à:=y=bè],

⁵⁷ kwé ‘raise (e.g. child)’, 3Sg Hortative.

⁵⁸ Topic kà with clausal complement.

⁵⁹ Topic gà after conditional antecedent clause.

⁶⁰ kóṅgò ‘thing, something’ occurs twice in this passage in apposition to a following noun (with no tonal interactions). It suggests uneasiness (here, with the expense of hosting a name-giving).

íyó, [báŋgàl ìnèn] **j-à:** mé, dèmbé swêy, já: [báŋgàl ké] [éŋgú=ý má] [éndèn=í: mà] [nò-mbó wé **nè**] [mómbí-y-lé jàŋg-à: mé] [hâl **jé nè**] [[sǎŋ kà] kàndá mó gǒ-ŋgà kálò: mà], [kêŋ kà] [nò-mbó kày]↑, ŋwâ-nj-ê: gô-nj-ê:,

íyó jàmâ:=y, [íyó [sònjò: kúndé má] íyó nò-mbò **b-ó:** bé] [dùlé: [sònjè: tà:ndí: ké:jèy bé là] mòmí-yé [kěŋ⁶¹ dân] **gó:-m**=bà:-ndí, [dùlé: nèn] ìrê: gídâ:dò kó bãr-bà:-y,

[mó yè: mó] báŋgàl kàn-ó: mé, [yè: mó] [kàndá gwè mà⇒] [gǒ-l má⇒] đĩn [yòbè mé] pós!, [[bã:-n òlò] mà] ìnó-ndí↑, [yòbè **nè**] [[gwà: àndé:] má] ìnó-m,

[ó nà:-gò] [ín **nè**] dô:-ndí↑, [kèlû: ó gò] ó dǒ:-ndò-ndí, [àŋgí sára yà:] tò-mbó jè:rà-mb-ê:

Y: jáwđĩ ñàmè

X: jáwđĩ ñàmè↑, dùmí-y-ó: káná-l,

[bã: mó gà] [[mó kòŋgòl] bĩrò:] **bĩrě-m má bò**, kóŋgòl bĩrè=**b-à:=lá** kǒy, [ó gĩ] kóndó gĩnà:-ndí **nò**, [kóndí já-nù-m [[mó kì:] mà là] tígà **nò**, [kó là] [ànné yà:] ìŋgí-yà-mbó-y↑, jěnjà [kó sèmbè kó] jěnjà [í gĩ] ñdí-ná,

sábù [gwã: má] [à:lè-tègǒ:=y gà] tègè mé dĩndĩ, [[nò: kúndé mó] mà] èlú-m, kó gómò-ndí, [[nò: kúndé mó] mà] èndá↑, kó=y, èyyô:, gómò-ndí,

jěnjà [jâm kó] [í gĩ] ñdè mé↑, jěnjà [nò: đĩn] [mó mà] wè mé↑, mó mǎ:mà-**ŋgà=y** gà, jěnjà [mó gĩ] **đĩnô:-m-ná**,

[dúwà:w=í: mé] bándĩ mà, yèpà:bè sǎŋ wò-ŋgà **ěy**, [mí mà] èndá, káná-ndí-yà, [[mí òlò] mà=y] wàlá, [[mí sònjò:] mà=y] wàlá, [kòŋgò ñgú]⁶² káná-ndí-yà, íyó [[nò: kúlmá mó là] dàmè] [ìŋgí-yà-ndí kǒy],

hâl [òndô: bé] [bé mà] èndá **nèn**↑, [kúlmá mó wá⇒] gĩná-mb-à↑, [kúlmá mó] jàŋgá-m, dè:gó=y ìnó-ndí, [[gwã: ké] mà] dòmbã: wé-mbò mó gĩn-ô:, [ñèn é yà:] **bò**, kóndé⇒ [kó là] jěnjà [jâm kó] [í gĩ] ñdí-ná, [íyó gà] kóŋgò wó⇒ kóŋgò, kòŋgò wé jòg-â: dĩndĩ, [[dúwà:w kó] mà] màlànji-yá-y,

[[dúwà:w=í: mé] bándĩ] mà, dúwà:w mà↑, [ó bĩrò:] mà↓, [dúwà:w mà↑] [[ó bĩrò:] mà], [[ñgú=y mé] bándĩ] mà] [kòŋgò àndã:] [íyó [í gĩ] kòŋgò gómó-ŋgà] èndà:-m,

⁶¹ /kèné/.

⁶² Heard as [kò:ŋgú] on the tape.

[[ó jù:] mà] dôm [ó là] dàmè, ìngĩ-yá-m̄ **mâ**⇒ kájábà-là↑, ⁶³ [[ó yè:] mà] dôm [ó là] dàmè, [ìngĩ-yá-m̄ **mâ**⇒] kájábà-là↓,

[ó kǐ:] sèllà] jěnjà [ó gǐ] kà:ndè, [dúwà:w ó gò mà⇒] [ó bǐrò: mà⇒] òmbí-y-ǎ:↑, [ó jù:] [ké mà] ó òmbí-yé jòg-â:=y kànè mé, [é bǐrò:] kúndú=y kànè, [[ó jù:] [ké mà] ó òmbí-yé jòg-â:=y káná-l dé] [[mó là] [mó ùsfò:] jè],

[mòmbí-yé nè] [bíró: là], íyó, nû:, nàmà-ndè kǒy [í mà], [ñǎ: kày], [ólè mà] bíró: [yè: bíró: bǐrè mé↑], [[ánè mó] kò]=y, [[ánè mó] bíró: bǐrè mé↑] [[ánè mó kò]=y], [èndè: bíró: bǐrè mé] [[ánè mó] kò]=y↓, [[yè òmbí] hàybù kó] [nò: kúndé mó] kánà-m=bè,

íyó [nò: òmbí⇒] [[mó kǐ:] mà] [mó **bǐrè jòg-â:** kó], [[[ólé ké] mà] òmbí:=**b-à:** kó] gájà-njó-y [wánà há:lám] ⁶⁴ mó, éyyô⇒, [àndǎ:, [jê: nè] kèn bára-mb-à: kày là], [gàjǐ-ngân kèngè kánà-mb-à:] mà, [gàjí dùmá-l-é: mó là] [ànné yà:] ìngĩ-yá-m̄, [mó gà] [dándà: mà] wàjè,

[[nò: òmbí là] gájí dùmá-**ngà:=y** gà] òndú, sábu kǐ-[èl-ngé↑], [[[nǐ: tòmbó:] [bǎ: tòmbó:]] kǐ-[èl-ngè]] ⁶⁵ kúndú=lá,

nò: tòmbé: mó↑, [mó kán-ò: òmbí] [jěnjà [mó mà] kóndí jò], [nò: tòmbé: mó↑] **gǐrò** mó kónd-ò: dân dǐndí, [mó mà] [ñámá-**ngà** kó **má**] [kònd-ò: kó **má**], pécèrè=y,

ká: jàmâ: sò: **b-è: mé**↑, [[è òmbí] sàbà:bù kó] mà, [mó là] [mó gò kó] [ñám-ò: kó] júgà-ndí, [mó mà] [kóndí-y nè] òmbí-m̄,

hà: kó=y, bà-ólé mà:ngĩ-yé-y mé↑, [ìngĩ-n yàg-ê: ké dân] ìngĩ-yá-y, ⁶⁶ [[yà-ngó tǐngò:] mà] mó j-ǎ:↑, [[bí-ngán tǐngò:] mà], bí-ngán-- [[bǐrò: yàg-ô: kó] mà] ìngĩ-yé-y mé↑, jěnjà [yàg-ô: kó], jěnjà [í gǐ] tэндó-m-ná, ⁶⁷ [kóndò-ngà kó là] jěnjà [í gǐ] tэндó-m-ná,

ñǎ: [jèná:gólé: má] bǐrè: bírà-mb-à:=**b-ě:**, bírà-m=bè-y, [bǐrè: bírà-mb-à:=b-ě: yé], dǒgé sǐ-yè-y, ⁶⁸ dǒgè-[sǐ-yé-ndá:] kó **nù:**↑, [[mòmbé=y kǐ:] mà] dǒgé jò-y mà, [bǐ-[dàgǐ-lǐ-yè-n] yà:] dǒgé=b-à:=y mà,

ànné-ànné=y **mà**, éndà:-y, sábu [sònjó: má] [ñǎ: kày], éyyô:, [[òlè-bàndí má] kán-lé há:né jòg-â:] kánà-mb-à:=y=bè, [[sònjó: kùl] mà] kán-lé há:né jòg-â:] kánà-mb-à:=y=bè [búndán má],

⁶³ Imperative Negative (prohibitive).

⁶⁴ Fulfulde: ‘it’s not my word’.

⁶⁵ Here kǐ-[èl-ngé] ‘good luck’ is possessed by ‘(children of) one mother (and) one father’.

⁶⁶ Hortative (let’s ...).

⁶⁷ 3Sg subject hortative.

⁶⁸ sǐyè- ‘be poured’ in abstract sense after a chained verb.

[[íyó là]-- [nǒ: ðín là] [[mó òlò] mà] kán-lé mó há:nè b-ð:] kánà-mb-à:=y=bè, [íyó [yè ðín gǐ] dǒgè síyé=b-à:=y, [[yé gǐ] sàbà:bù dǒgè=b-à: kó] [[yèngé yà:] kó kán j-è:],

[[jògò-ndí]-gé]=y nǒ: gǐné já-ndí, sábu [[ó kǐ:] mà:mǐ-n] mà] bírò: ó bírà-ηgà, [ó mà] dàgà-nd-ó: mé tán, [ó mà] **dàgà-m**, jǐnjà [kó là], [hàkkilè kó] jǐnjà [í gǐ] ñdí-rá,

[ñǎ: là] [yèpà:bè ségín] [sà:lê:=y gà] [jògò-m=**b-ě**:mbò **yà:**] [tó:rù=y kànè], [[kòngò nè:ndá:=y gà] ó ñgǐ-rà-ndí jòg-à: ðín] [nè:ndá:=y gà] yà: ñgǐ-yá-**ñj-è:**, [[síyè-ηgò=y gà] kájâ:mbò⁶⁹ kán-ó: mé ðín] [síyè-ηgò=y gà] [ó mà] ñgǐ-yá-m kǒy, jǐnjà [[síyè-ηgò kó] mà] [í gǐ] tún-ná,

mà:nǐ-yé-y dé, [bà:ólé ñgǐ-n ké] gǐ, màlànǐ-yá-y, nǒ: dǐndí, ñǎ: [gènà-gólé: má], [[bírò: síyè-ηgò] [bǎ:-n mà] mó ðín-ð: kó] gǐ, bíré **nè**, [[dùmí-yà-**ηgà=y**] [dùwà:w kó] mà:nǐ-yá-y,

[[kó gǐ] mà:nǐ-yá-y **jè**] [[[jènà: ηgú] yà:] [í mà] sógótù kànè mé ðín] [[dàbàrù ðín] [í mà] ñgè], [ánǐ [yè: dòm] ñdíy já-ndí↑] [yè: [ánǐ dòm] ñdíy já-ndí↓], [èndê: mà⇒] [bǎ: má] dôm jògò-ndí,

[ó bíró: bírà-nd-ó:] wè mé dǐndí, [yàlí:⁷⁰ [è ðín] ñǎ: é gòlà-m=b-è:] [gòlé kí-r-mbò] [ó gǐnè-**n**] [bíró: bírà-nd-ó:] wè mé dǐndí, jǐnjà [kòndò: kó] [í mà] téndó-mó-l **jè**, [dùmě-n kó yà:] pàlà-ndí j-è:,

[bíró: ñǎ: yàlí: é gòlà-m=b-è: ðín] [gòlé kí-rè-y↑], táwè dùmí-y-ó: òndú, àní: **bèlí-yè jó** [bíró: kó gà] bír-ě: **nò**,

[sǎŋ èní: bèlí-yé **nè**] [dúwánsá mà] sùgù-ñj-ò: dé, [tíngó: tíngó: ðín mà] kèngè [gàndí mà] [hâl nǒ: wé **nè**] [[ó gǐ] dèmbù né] [ìbò-**ηgà=y**] káná-l mé] kèngè [gàndí mà] yá-m=bà-l-ó:, [pùllò yà:] kùrè mé dǐndí,

íyó, [kèngè ñgǐ yà:] nǒ: kéndí-y nè, hâl [sómby-y **nè**] mǒnjè mó mǒnjó-ηgà, [[kèngè ñgǐn] bèlí-yé **nè**] [hâl [dúwánsá mà] **d-ð:**], [ké kèngè ðín] òndú, [[yè ðín] gǐ] yàlí: kán kí-r=b-à:=y,

[kéré nùmá: dð:-nd-è:]=lá mé] [yàlí: [kèngè nálé:] [ñgǐ yà:] [[kèrè ñgǐ] mà là], yàlí: gòlà-m=b-à:=l-è:↑, [kèngè ðín] òndú, kà: [[yè ðín] mà]↑, [í gǐ] dð:-l, [[yè ðín] mà] [[í gǐ] mó dð:-l-ò: kó] [[ànné yà:] kán jò **yà**],

[à:lè-tègó: kó yà:] òndú gínà-ñj-ò-y, [à:lè-tègó: kó]↑, [ñǎ: là] [à:lè-tègó: kó **gà**] bà-l-é: wàkàfi b-ě:=bè, [íyó yèngé=y] [[jàmâ: kó] sègè-y kǒy], [[jàmâ: kó] àlhámðirilâ:y [jàmâ: kó] sègè-y],

⁶⁹ kájábí ‘think’.

⁷⁰ Pronounced with lexical tones. As the clause develops it becomes clear that this is the head of a relative clause and therefore (in retrospect) should be tone-dropped.

sàṅgí dínđi, [[í mà] yá:wà kán nè] bǎr-ná, [[dàbàr nálá: kó] mà] [mà:njì-yé-y mé], [[dàbàr nálá: kó] gǐ] òmbì-yá-y, jěnjà [kó mà] [í gǐ] tэндó-m-ná,

bìrò: ó bìrà-ṅgà dínđi, [[bíró: ó gò kó] bǎy nè] bírá, [bíró: bǎy-mbò] bírà-njò-nd-ó: mé dínđi, [bíró: kó]↑, [bàrkè mó gò] yè-ndà:⁷¹ kó, mày=Ø,

[ó mà] [tэндó:=y gà] [[[tэндè mé] bándi] mà], [kó bàrkè] yǎ-nd-ò: dè, kàná: bǎy-mbò bírà-nj-ò:, sábu [ṅgí mà] dwê: mé↑, [[kàlé: mó gè=y kó] tígà:-w mé] [[ké mà] dô: mé] kàiyǎ: kóy,

[[kàlé: ké] yé-mbò ó gǐn-ô:] [bìrè-mbò [hâl [kí: mà] sàgì-r-ô:], ñámá-gí s-ô:, <...> [ké ñàm-ô:=y kóy] bìr-ô:↑ [ñámá-gí s-ô:],

[kóngò [mó kùr kó]] [hákè ké] yàrè mé dínđi, [jòyè mé là] bunnjá-m, [síyè jòg-â: ké] ñámá-ndi, [í mà] [bìrè: gándi yé dínđi↑], íyó kènè ìnd-njò,

[[jángí-lé yàgí jòg-â: ké] mà] [jàṅgí dùmá-l kàné-y mé], [[yàgí jòg-â: ké] gǐ] yàrá-m nè] [í là] gǐnè jàṅgé-y mé, [bìrè nè] [kí: mà] [íyó là] sàgì-rà-mbò-y, [[dógí-lé yàgí jòg-â: ké] mà] dògá-ndi-y kòy, kàná: [í là] yàrà-mè,

[bíró: kó] bìrè-y↑, ñàmô:=y kànè, [[yàgí jòg-â: ké] mà] jěnjà [í gǐ] jàṅgí jǎ:-m-ná, [[dógà-mbà: yàgí jòg-â: ké] mà là] [íyó là] [í gǐ] dògè jěnjà jǎ:-m-ná,

[gõn-gó má] [tàgǎ: má] [íṅgé èr-â:]⁷² ìn-ó: mé dínđi, [[ínjé ké] yá-njò-m mà] [[gõn-gó kó] mà] ìnjé [ó là] èré gànè, [gõn-gó kó, [mó kùl kó] gǐr já-ndi kòy], ó jèn jòg-à: kó gày, [mó kùl kó] gǐr-- gǐr já-ndi,

tóy ó gànà-n! gànà-n! gànà-n!, [jòy-mbò mó gǐnè-n yà:] dògá-l-ó: [y-ô: mé là] [ó gàn jòg-à: dín] [wùjì nè] sǐ-yá-ṅgá=y,

Y: sí-yá-ṅgá-y, nàfà: òndí

X: nàfà: bô: ló

Y: òndí

X: [àyǐ-n yà:] [ó gò]=y, jěnjà kó [í gǐ] kànà-m-nô:-nà,⁷³ í kòṅgò kàná-ṅgà dínđi, mà:njì-yé-y mé↑, báyé-y mé↑, kàná-y↓, [bàyá-mb-à: kó] [[bíró: kó] mà] ṅwá:-l-iy bó-mbò, báyé-y mé↑, [bàyǐ-í kó] gǐr òmbì-yè mé dínđi, [[bíró: kó] mà] ṅ-ó:⁷⁴ mé dínđi, [ó mà] kòndó-m,

[[kòndò-mb-ò: kó] mà] jěnjà [í gǐ] tэндó-m-ná, jěnjà [[kòndò-mb-ò: kó] mà] jěnjà [í gǐ] tэндó-m-ná, mà:njì-yá-y,

⁷¹ ‘seeing’ (Verbal Noun), here as possessed noun (low-toned).

⁷² Purposive clause complementing ‘go’.

⁷³ Hortative Negative with 3Sg subject (‘God’).

⁷⁴ Verb ṅwé ‘go in’, 2Sg Perfective.

jènǎ:, ñǎ: [nò-mbò kùlmá-mbó bé] gǐn-ô:, [bì:-ngó òmò: yà:] [ó wá:] gwê: mǎ] [kójè [gwǎ: má] tùn-lè] íbì-yà-là wà, kójè [[bì:-ngó yà:] [ò mò: yà:]]⁷⁵ [[ó wá:] dǎyⁿ⇒ yè⁷⁶ dǐndǐ] [kójè [gwǎ: má] tùn-lè] íbì-yà-là wà,

xxx

déngán tà:ndǐ:, [ó wá:] [[yǎfì: ó gè] mà] ínó-n-là kánà-là⁷⁷ wà, déngán tà:ndǐ:, [[ó yǎfì:] mà] ínò-nj-ò:, [hâl bíró: bírá-l-ó: mé là] [[ó yǎfì: ké] mà] [ó nà:-gò] ngwè jòg-à: kó] [bárkè kên ngwǎ-m] wà,

ó nò: mó, [jènǎ: má] < nǎ:-, ó-- >, gǐrò gwàngǎn⁷⁸ mó ñàm-ò: dǐndǐ, [jènǎ: ñám nǎ] [[ó hǎkkilè] ñámá-ngà-ngáy gǎ, [ó mà] kánà-ndǐ wà,

[kóngò wó⇒ kóngò dǐn] [kóngò dǐn] [[mó dòmbà] gǐ] kiyô, dúmé-ngó [[mó dòmbà] gǐ] kiyô, dúmé-ngó là↑--, [dòmbǎ: là] [dúmé-ngó gǐ] kiyô, yǎfì:, [[mó dòmbà] gǐ] kiyô, yǎfì: ké, [dòmbǎ: mó là] [[yǎfì: ké] gǐ] kiyô, kiyè-n nô:y yé, [yé yà:] [[bíró: kó] gǐ] jè:rà:-mb-è:, [kòndǐ-n kó] kên wò-njò,

[[mâ:n [mí gǐ] kélà] ng-ó: mé dǐn] [[náfà: kó] yà:] pàlá, [náfé jà-mb-ò:] [náfá-l-ó:], [mó [ó gǐ] kiyó] dúmà-nd-ó: kǒy,

Y: [ó bà] [ó nǎn-bò] [ó gǐ] kwé-mbò] [ó kélà dé]

X: [ó kélà] gǐn-ó: mé dǐndǐ, [[[ó bà] ó nàl-é: mó] [ó kélà]] gǐn-ó: mé dǐndǐ, [náfà: mó gò kó]-- [ó gò kó yà:] dùmà-l-è:

Y: [bárkè kó yà:] pàlé:

X: sǎbù yèngé=y↑, [ó gǐ] jǎ:↑, [jǎn má] mó j-ô:, [nàmâ: mà] mó j-ô:, [nǎ: gǎ] nǎl gò-m-ò: mé, nàmâ:=y kǒy,

[[ó gǐ] kwâ:-m-bò nâ:-m-bò kwâ:-m-bò nâ:-m-bò] [nǐ: gǐ] mónjú-rò-mbò sùgú-rà-mbò, jógò-mbò [hâl kwí:-yé nǎ], [[ó kǐ:] nò:]=y kán nǎ, [mí [mó gǐ] náfé nǎ] [kélà:-m], [[[nò: àndé: mó] gǐ yà:] náfé nǎ] kiy-ò:

Y: [[ó tàgǐ:] mà] [mó tàgǐ: mà] kábílì-yà-ndǐ⁷⁹

X: [[ó tàgǐ:] mà⇒] éyyô: [[ó kùlmà mó] tàgǐ: mó má⇒] kábílì-yà-ndǐ, [ngâ:n nò-mbó é tár tǐy-à: mǎ] [nò-mbó èbá:bè:⁸⁰ lây] [[nò: òm yà:] [bé mà] gǐndé:=y] kábílì-yà-ndǐ,

⁷⁵ yà: after both possessor and possessed nouns.

⁷⁶ ‘saw’.

⁷⁷ Imperative Negative of ‘do’ with a negative complement clause ending in ínó-n-là ‘without going’. Plural-addressee counterpart: [[yǎfì: é yè] mà] ínón-bò kánà-là-m ‘don’t-2Pl fail to go to your fields.’

⁷⁸ Variant of gàngǎn ‘patch (of field)’ (French *parcelle*).

⁷⁹ ‘is not separated’ (3Sg subject).

⁸⁰ Presentative (3Pl form) ‘there they are!’, French *les voilà!*

kà: [[[kò ðĩn] bà] mà] [[ó mà] dòl-ŋgè mó yè⁸¹ jòg-à:] òndú mé]
[[ó gĩ] kiy já-ndi],

[[dúmé: kùl] mà] [gáfèl gòm-ò: mé] [gáfèl mó] dúmé-ŋgó, [[ó gĩ] ðimbí-yé nè] [[ólè mà] ŋwǎ-m], [[ó gĩ] ðimbí-yé nè] [[[kéŋgè ðĩn] mà] ìnó-m]

[[yèŋgé yà:] kó kànj-è:] [mó tóló=y [[[dúmé: yé] kùl] mà] [ó gĩ] náfé jòg-â:, [ó nàfà: kó] yé jòg-â:=y, [kó yà:], [mó tómá] [[ó gĩ] mó ðimbí-yé jòg-â: kó=y],

dúmé: [gàndí bè ðĩn] dòŋg-â:⁸² ìn-ó: mé, [[ó gĩ] bîré nè, yòb-à: wàlá⇒, [[bé gèndè] dúmónd-ó: mé] yòb-à:, < ó-- > [ó ìnd-n] [ó gĩ] ðimbí-yà-njò mé dínđi, mó tóló=y [ó nàfà: kó] yé jòg-â:=y,

kà: [bè ðĩn] [ó dùmè:]=y gĩné-mbò jòg-ò:, [[bè ðĩn] [ó dùmè:]=y gĩné-mbò jòg-ò:] [òm [ó gĩ] ðimbí-yá-m↑] [òm [ó gĩ] ðimbí-yà-ndí], yèŋgé yà: kó kân-j-ê:, náfà: kó=y

Y: náfà: bǎrkè kó=y

X: náfà: bǎrkè kó yà:, [kó gĩ] kàn-j-è:, [kòŋgò bǎrkè] ó kwè jòg-à: dínđi,⁸³ bǎrkè kó↑, dòmbâ-n ðimbí-yá-m, bǎrkè dòmbân [ó mà] kwá:l mé dínđi, [ó gĩ] ðimbí-yà-ndí dé,

há:, yǎfí: yé má⇒, dúmé: yé má⇒, [í má⇒] [í kùlmà-mbò bé má⇒], [í gĩ ké là] [kěŋ dân] yà: bò, mà:njĩ-yé-y dé, àŋiné kàná-y ló,

mâ:n kàndá, [ègǎ: bèli-y-ó: mé] [mâ:n kàndá] íyð⇒,⁸⁴ [ó né: j-ò: lò] [né: j-ò-m],

má⇒, dèndǎ: dèn-ó: mé-- á! ñènê: k-ó: mé, dèné nè, mâ:n dèné, íyð⇒ [ó dèní j-ò: lò] [dèní j-ò-m] [hà jámmà ná:-y] [kóndé⇒ jènjà síyè-ŋgè ná:-m-ná],

dúwà:w=í:, [[ó sà:rà] mà] dúwà:w=í:, [ègǎ: là] [mó gĩ] kàndá-m-bò [mâ:n kàndá] íyð⇒ [ó né: j-ò: lò] [né: j-ò-m],

[bèlí-yé nè] g-ò: mé, dúwà:w jènjà [dèŋàn síyè-ŋgè] ñdí-ná, ámí:nà, [íyó là] [[àŋgí mà] ìnd-mb-ê: ló], íyó [ŋgí mà] ìnd-mb-ò-y,

há: jámmà w-ò-m,⁸⁵ ègǎ: dábá, bíró: ègǎ:=y, [ègà dà:bú lây] [[dèndà dà:bú] òndú], [dèndà dà:bú] òndú kòy, kàná: [ègà dà:bú], háyà, [ìn-é: mé] [ñènè ínjíyá-m] [ñènè ínjíyá-m], kóndé⇒,

⁸¹ ‘see’, i.e. ‘get, receive (sth given)’.

⁸² Purposive clause associated with ‘go’ in main clause.

⁸³ possessor relative ‘any thing whose blessedness you eat’.

⁸⁴ íyð⇒ (response to a greeting).

⁸⁵ 2Pl subject imperative. Cf. French *bon retour!*

[bèlí-yé nè] [é là] gìnè, nò-mbó [tò-mbó sôn] b-ê: mé, dôm dàlànji-yá-m, [yě: má] [ánè mà]=y kán-ná↑, [[nì òmô:] nô:y b-è: kán-ná, dôm dàlànji-yá-m,

[ɲwé-mbò [[é gĩ] sàrè]] kán-ná, [[é wé-mbò] kúndé [mó mà] dàm jiyè] kán-ná, [[mó dàm-ô: kó] gĩ]⁸⁶ ñmbí-yà-mbà-y,

kóndé⇒ [[yàfi: mà] là] g-ò: mé, tô:⇒y nô:⇒y, [[yàfi: mà] bírá-y] gĩr tíngé-mbò, [tô:⇒y nô:⇒y] wè y-ò: mé dínđi, [bíró: dùgà-dùgè]=y, bíró: dùgà-dùgè òndú kóy,

[[bíró: bírá-y] já:ɲí-n já:ɲí-yò-ɲgà] [[yàfi: kùl] mà] [[bíró: bírá-y] gĩr tíngé-mbò], [jà:ɲí-n àndá:] já:ɲí-yò-ɲgà, [[yàfi: mà] [bíró: dùgà-dùgè]=y] gĩn-à: mé] [mó yà:] [bíró: dùgà-dùgè]=y,

mă:mà-ndí-y, [[í gà] [ɲgĩ gĩr] tíngá nè] kán já-ndí-y, [[bíró: dùgà-dùgè]=y] gĩn-à: mé] mó=y

Y: [bà:-ólé dùgà-dùgè]=y já:fi

X: káná-y, kóndé⇒ [[ánè mà] kóndé⇒ gĩn-ná↑] [[yě: mà] kóndé⇒ gĩn-ná↓], [ó mà:mà-ɲgà yé] káná, [[ó mà:mà-ɲgà ké] mà] gàyá-l-ó: mé dínđi, bákè dùmà-mb-è: kóy, [[nò: dín] [[tégi-tégi nè] yà:] jóm̀bà-mbò] [úsùrù dèn-é: mé dínđi], bákè dùmà-mb-è:

òm bírá-mbò [[mó kàlò:] mà] [dǒ:ndí-mbò bò↑], òm nùmă: yorá-ndí-mbò bò, [bírá-y kó] nè:-ndá, [bí-à: mé] kíy-ô:

[àmí yà:] ó bíré ndà-mb-è:, [[ó kǐ:] gĩ] [ó yà:] [bíré nè] ndà-mb-è:, ké bírá-y [mó mà] jà:ɲiy-ó: mé nē] àɲíné=y,⁸⁷ dùmà-mbà: [àmí yà:] kèl-è:, ndà-mb-à: [àmí yà:] kèl-è:

[nò: gĩ] kóɲgò [ó là] òndé, [nò: ábà-nd-è:] òndú, [[dùmě-n là] nò: kèl-è:] òndú, [[[dùmě-n kó] má⇒] [[ndí-lé kó] má⇒]] àní: bèfi-yà-ɲjò, [[bíró: kó] mà] bèfi-yà-ɲjò,

[[bíró: kó] mà] bèfi-yà-ɲjò↑, [bí-ò: bírí-yà-ɲgà ké mà], [[ó kó kèl-à:-m] gĩn-ò:] [káná-y gĩn-à:], [[ó [kó jà:ɲí-n] jà:ɲiy-ò:], ànné bǎ-m yà, ñàmá-gí s-ò: nò,

kóndé⇒, [gĩndé: mó] [bírá-y gìnè mé] kóndé⇒, [pâlê: mó] [[gĩndé: mó] wǎ⁸⁸ bírá-y] gìnè mé] kóndé⇒, [[nò: àndé:] [ó gĩ] [bíró: bírá] gìnè mé là] [kó là] kóndé⇒, [bíré nè] [mó gĩ] ñdírá nò, [mí mà] bírá-là nò, [[ó kǐ:] mà] bírá, bí-ò: [dùmí-yà-ɲgà kó] kén⇒i:

⁸⁶ Object relative clause, itself functioning as object of the main-clause verb ‘follow’.

⁸⁷ àɲíné variant of ànné ‘how?’

⁸⁸ Quotative, following a vocative.

íyó [[gwǎ: ɲǵí ɗín] mà], [ánè mà⇒] [yě: má⇒], [pàlê: mà⇒] [gǐndé: má⇒], [í ɗín] yǒ:-mbò⁸⁹ [kéré mà] gwè-ý,⁹⁰ [nǒ: ɗín] [mó bǐrò:] bǐrà-ɲǵò, [pàlá: bǐrà-ɲǵà mà] [gǐndó: bǐrà-ɲǵà mà] [[bè ɗín] bǐrà-ɲǵ-ê:],

[dùmí-yà-ɲǵà kó] kén⇒i: kǒy, [bǐrà-ǎ bǒ-mbò]⁹¹ dùmí-yà-ndí, [bǐrò: kó] [[wákáfi ké] mà] ìnó-ý kó↑, [nǒ: tòmê: mó] [kó gǐ] kélà, bǐrà-ý [nò: mó] dân, [mó nò: kél-ê:] òndú,

[bǐrà-l-mbò là]⁹² dùmí-yà-ndí, [ànné yà:] bá-mb-à:⇒y, bǎ-mbà: nǎm dé, jǐnjà [jâm kó] [í gǐ] òdí-ná, [hà: kó=ý] [[[mǎ:ɲǵí-yé nè] bǐrà-ý] nǒ: ɗín] mà], [nò: kámà ɗín] má:ɲǵí-y-ná,

[bǐrà-ý mà] já:ɲǵí-yò-lá-ý,⁹³ [[ó òjò] [ó gǐ] bǐrà-ý gǐnè mé] kóndé⇒ wá gíná, [[ó dèlà] [ó gǐ] bǐrà-ý gǐnè mé] kóndé⇒ wá gíná, [[ó là] [bǐrà-ý kó] mà] gàyá-là, [tǒ:n gǐ] gày-lǎ:-y,

[[bǐrò: má⇒] [gá:jà:dè mà⇒] là] òndú, [[ègà dà:bú là⇒y]⁹⁴ bǒ-ǎ] [[dèndà dà:bú] òndú], [bǐrò: gò-mb-ô:] [[óló mà] ó bǒ-ǎ] [hâl [nè: mó là] nè:], kèndà-tègí:, éyyò: [yàwó: bèlí-yé nè] [bé là] gǐnè, íngé [nǎ: nò:y] [nǎ: tà:ndí:], táwètè [ó gà] [óló mà] b-ô:, ánè [óló mà] b-ô:⁹⁵

[ó ín-bò] gǒlè-sòndò: dùmá-ɲǵà wâ:n dǐndí,⁹⁶ <mó gà--> kèndà-[tè-ɲǵò] wè, kóndé⇒ [mó mà] wá:là bǐrò: bǐrà-l gǐné-mbò, [ó là] [mó mà] já:ɲǵí-yò-mbò b-ô:,

té:ɲǵó mó kéré bǐrà-ɲǵò-ndí-ý↑, ínjé [mó gǐ] èré bàrà-l-ó:↑, [kó gà ɗín] [bǐrò: kó] [[bǐrò: sǎgú-rú]⇒y gà] [mó mà] bò,

íyó [jènǎ: sùgè mé] [[[yàwó: bé] àyǐ-n] ày jòg-à: kó], jǐnjà [jâm kó] [í gǐ] òdí-ná, [[[bé yàli:] mà] yòbè-mbò ín jòg-â:-mbò] [[kó yà:] sǐngǐl-ɲǵán=í:],

[í gà] [tégǐ nè là], sân sàná: [òbì-yé-y mé], sǐngǐlí-yò-ɲǵò-y, [bé gà] [hâl [sòlè kó] nǎ-mbâ: kó mà] [óbí-y dùmá-ɲǵò-ndí-yà],

wé nè, gǎndí íngà-mbò nâ-ɲǵ-ó: má, sómbò-mbò nâ-ɲǵ-ê: mà, óbò-mbò nâ-ɲǵ-ê: mà⇒, íngà-mbò nâ-ɲǵ-ê: mà, [[yè ɗín] mà] [kòngò jùgí-yé jòg-â:] òndú,

tímí-y nè, [ín nè] [[gǒlè-sòndè: nò:y yà:] í sòndí jòg-à:⇒y] [w-ò: mé dǐndí], já:ɲǵín=í: [kèndà: í gò] sùgé jòg-à:-y,

⁸⁹ /yòbè-mbò/ ‘run’. Intervocalic /b/ elided across a short vowel before another labial.

⁹⁰ 1Pl ‘we went out’, emended from 3Pl g-ò: ‘they went out’ on tape.

⁹¹ ‘without VP-ing’ clause.

⁹² ‘without VP-ing’ clause.

⁹³ Hortative Negative.

⁹⁴ là⇒y ‘if not ...’, ‘other than ...’.

⁹⁵ b-ô: ‘he/she is’ or ‘you-Sg are’.

⁹⁶ ‘before ...’ clause.

[ày-ê: mà] já:ŋí-n bállá=y kǒy, [já:ŋí-n kó là] [[[bíró: kó] bǐrá-y kó] mà] já:ŋí-yò-mb-ô: mé dǐndǐ, yàgí jòg-à: ké dân, [[já:ŋí-n kó] gǐ] já:ŋí-y-ó: mé, [ùsfɔ: ké yà:] dùmà-mb-ê:,

[yàgí jòg-à: kó] [jà:ŋí-n kó] já:ŋí-yó-l-ó: mé, ...

Y: [[ó kǐ:] dènjá-l-ó: mé] [nǒ: mà:mà-nd-ó:]

X: òⁿhòⁿ⇒

Y: [[dógò: bé] gǐn-ò:] [nǒ: sǐnè mé] [[mó kǐ:] pǐndè mé], [nǒ: gǐ] pǐndó-m

X: òⁿhòⁿ⇒, [nǒ: gǐ] pǐndó-m, ké káná-l-ó:⇒, ó [ó bò-ŋgà kó] yá-nj-ò:⇒, [nǒ: mó] káná-l, [[sǎŋ kà] mí òbǐ-yé-m mé] [[mí gǐ] káná-l],

[kó já:ŋí-n] [mó mà] já:ŋí-yó-l-ó: mé kày, [ó bǐrà-mbò] [mó mà] [yàgí jòg-à: ké dân] já:ŋí-y-ó: mé] [dòmbân [ó mà] já:ŋí-y-lé há:ná-l], [ké là] mà:nǐ-yé-y dé, [ké ùsfɔ: kó là] [mǎ:ŋí-yé nè] tàrá-y, [jǐnjà là] [ké gǐ là] [í gǐ] òdír-ná,

gènà:-gólé:, [dà-mb-ó: [[àdúná òlò] mà]], òndú, gǐr dǐmbé-ŋgò=y kǒy, [gènà:-gólé: dàmb-ó: gǐr dǐmbé-ŋgò bǐró: má] òndú,⁹⁷

[[kéré mà] b-ò: mé là] [[gènà:-gólé: kó] gǐr dǐmbé-ŋgò kó kǒy], [[óló mà] b-ò: mé là] [gènà:-gólé: gǐr dǐmbé-ŋgò kó kǒy],

kà:↑, [bǐré: tà:ndǐ:] [[àdúná òlò] mà] [bǐré: tà:ndǐ:] [bǐré: tà:ndǐ: yé↑], [yé gà] àsú: [gǐr mà] ínò-njò, [yé gà] àsú: [gǐr mà] ínò-njò, [bǐré: tà:ndǐ: yé] [ǎy yé=y], [gólè: mà], [ébán má], [gírŋgá-n má], yé tà:ndǐ:, [yé gǐ yà:] dǐnê:-mbò bò-y,⁹⁸

[éy tà:ndǐ: yé], [yé mà] kúndú-kúndú sémbé ó kàn jòg-à: dǐndǐ] [[ó kǐ:] tǐŋgá-m], kà:↑, gólè: àyǐn=í:↑, gírŋgá-n àyǐn=í:↑, éyyô: ébán àyǐn=í:↓, <dwǎ:n, > ébán, [ébán dwǎ:n jógò] [sǐŋgǐl-ŋgán jógò], kà:↑, [[[nǒ: dǐn] bǐrò:] lá]⁹⁹ kǒy,

kà: [[yé dǐndǐ] nèn] [nǐ: mó↑], [ándàl kó]=y↓, [[yé dǐn] nǐ: mó] [ándàl kó]=y, [gólè: gòlà-mb-ô: mé] [ándàl dúmá↑], [gírŋgá-n gǐrà-mb-ô: mé] [ándàl dúmá↑], [éyyô: ébán kàlà-mb-ô: mé] [ándàl dúmá↓],

[[ándàl dùmé-mbò] ó gǐn-ò:] [[[ándàl kó] kùl] mà] [bǐrò: ó bǐrè jòg-à: dǐndǐ], [bǐró: ó gò kó] sǎjà-ndǐ sàmmá, sǎbù yèŋgé=y, gólè: [dénán ògí púlâ:l] [[kénge ògí púlâ:l] mà] [wákáti ògí púlâ:l] [dénán ògí púlâ:l] [bǐrò: [[sà:gè òm] mà] mí bǐrè-n, [bǐrò: ŋgú, [mí mà] kónđi=bè],

[[ké gǐ] tóŋ-é] ó dùm-ô:, [éŋgú là] [dènàn ké yà:] wò-mb-ê:, gènă: [mó wákàti ké] dógà-njò-ndǐ kǒy,

⁹⁷ This clause repeats the previous, somewhat fragmented one.

⁹⁸ bò- cliticized after verb.

⁹⁹ ... lá 'it is not ...' with NP complement.

[éŋgú wàkàtĩ ké] wé-mbò mó ġin-ô:, [sábè ó yè] ó jè-nj-ô: [dégán ħǵí púlá:l gà] [[bĩrò: ħǵú] bĩré-mbò mí ġinè-n] [mí mà] ùsǫ: gwê:=bè, [íyó là] ñdéndù [kó ġĩ] bĩré tàrà-mbò-m,

[ó [kó ġĩ] [sábè mà] tóné dòg-ó: mé] [hâl [ó jèŋǵĩ-yè mó] wè mé] [kó ġĩ] dǐnó-m, ñdéndù [kó-- ándàl kó] ġír dímbà, é wá: [bĩré nè] kwá-y, ándàl kó kày, [[ó tómá] kò]=y, ándàl [[nò: kúndé mó tómá] kò]=y kǫy, kà: [[nò: mùjú] ġĩ] [nà: kúndú] ñdé jà-mb-ò:, táwètè [ó mà] ħǵó-l, [[nò: mùjú nò:y] ġĩ] [nà: kúndú] ñdé jà-mb-ò:, táwètè [ó mà] ħǵó-l,

ébán [kó ġĩ] mǎ:mà-ndí↑, gólè: [kó ġĩ] mǎ:mà-ndí↑, ġír-ŋǵán [kó ġĩ] mǎ:mà-ndí↓, [nò: ġĩ] ñdé--, [bè dǐn] [kékék nè] dùmé,

ó [ó ñdè jòg-à: kó] [ó mà] gándí-yá-l, ó [ó ñdè jòg-à: kó] [hâl téǵĩ nè] [ó mà] gándí-yá-l, yèŋǵé=y, [ándàl yà:] kó kà-nj-è:, [ándàl yà:] kó kà-nj-è:,

sǎŋ òm [kèŋǵĩ: píyéǵĩ] [[ĩ dǐn] ġĩ] èní:↑, [[mó tǵà-ŋǵà kó] kàlè: ké] dǎ:ndí já-m, táwè [[mó mà] kèŋǵè gándí-yé jòg-â: dǐn] òndú, [dùmè-n má] [kó kán já-ndí], gólè: [kó ġĩ] mǎ:mà-ndí↑, ġír-ŋǵán [kó ġĩ] mǎ:mà-ndí↑, ébán [kó ġĩ] mǎ:mà-ndí↓,

[[ándàl kó] òjò], [dwǎ:n bĩrò:], ébán=í:, èyyô: ébán=í:, [ébán yà:] kálá-nj-ò: mé, ñĩ:ndú [ó ġĩ] párí-yà-ndí↑, ínèn jóg-ò:, [kèlú: jògò-nd-ó: mé là] [kèlú: jóg-ò:] [kèlú: [ó mà] kájáb=b-à:=y],

[kèlú: èlú-m nò], [kèlú: élá-ndí-mbò] [hâl [kó dàm-b-ó:]] mǎy, íyó [nò: dǐn] [ké mà] yóbà-mbò yàlà-y, [ánè [kó mà] yóbà-mbò yàlà] [yè: [kó mà] yóbà-mbò yàlà] [èndè: mà⇒] [bǎ: má⇒] [[ĩ dǐn] [kó mà] yóbà-mbò yàlà-y],

[kèlú: bĩrò:] bĩrà-ŋǵà mó↑, jógò mè, [[mó tóló] [nò-mbó mà] dáwla jòg-è:], [jògò-ndí dé là] [[mó tóló] [nò-mbá mà] dáwla jòg-è:], èjě-n jógò, úsùrù [bíró: mó gò] bĩrà-mbò dènè <xxx>,

[[sǐnè-n là] jógò↑] [[sǐŋǵĩl-ŋǵán là] jógò↓], kà: [mó là] àyè-m¹⁰⁰ ġínà-njò, [[gòlè-gòlé mó] sòŋ] mó ñnè mé] mó [[àyè-m [mó là]] ġinè nù:], [àŋĩné yà:] òmá:¹⁰¹ dàmá-m, òmá: jáyré jòg-â:=y kǫy, [tàr-ó: mé] òmá: jáyré jòg-â:=y,

¹⁰⁰ Logophoric 1Sg.

¹⁰¹ òmá: ‘that one’ (Far-Distal demonstrative pronoun), here as a kind of obviative indexical (‘the other, the counterparty’).

ùjú-ηgó ó dá:ná-l, [dèηàn kúndú] [kóngò wò kóngò] [kóngò wò--], [áyá-ñi bó-mbò]¹⁰² [kòηgò ó dùmá-ηgà kà] kòηgò¹⁰³ òndú kòy, kà: ó tóló=ý ày-è:, [[gòlè-gòlé sòm] mà] ín nè, èbà-kálé mí ày-è:, [èbà-kálé mó] [[gòlè-gòlé mó] gĩ] jàyrè,

gòlè-gòlé, kĩr-gé:, [gòlè-gòlé mà] ín nè, [mí tóló] <gòlè--> bĩré jòg-â:=y, gòlè-gòlé jàyrè, [kĩ: àm=í:] [[bè ðĩn] mà] [nĩ: mó] [gòlè-gòlé mó]=ý],

[[bè ðĩn] mà là] [hú:ⁿ¹⁰⁴ mǎ:mà-nd-é:], [mó dàmb-é: là] òndú, bĩró: bàrí-yà-nd-é: là, [mó dàmb-é: là] òndú, kà: [nĩ: mó] mó=ý, [[[àdúná òlè] bĩrò:] kĩ: dínđi] gĩn-à: mé=ý, [gólè: kó yà:] [bĩró: kĩ:] =y],

éyyô: kànè mé↑, [[kĩ: kó] gĩ là], mà:njĩ-yá-y [[wákáfi mó gè] wè mé], [[wákáfi kúndé] mà] sábù¹⁰⁵ wó-njò, [wákáfi kúndé] mà] wó-njò↑, kà: [háybù kó] nò: dògá-l-é: dínđi, [[wákáfi ké] [[mó mà] kà] tĩηg-á:] ònd-ú,

sábù [ó tómá] ó bĩrè jòg-à:, [kènjĩ: tà:nđi:] kwá-mb-à:y kánà-ndí, bĩró: tìnò jógò dé⇒, <gólè:--> dúmé-ηgó sǎη, [dúmé: nò:y tà:nđi:] mòmbe-mbò ó gĩn-ò:, [í¹⁰⁶ gĩr-ò:] [í gĩr-ò:],

[ó mà] kòndè mé↑, [ènĩ: jé nè] [hâl mótti] gwé jòg-â:=y, [ó ìnèn] dós-m, [ènĩ: jé nè] [hâl bàmakó] gwé jòg-â:=y, [ó ìnèn] dós-m,

gólè: kó dùmà-ndí, [[[gólè: sèmbè], dwà:n] kàlè:] dínđi, [[é sònjò:] mà]=y, [[é sònjò: ké] mà] dèndélé nè, ìnèn dùm-ó: ðĩn, [ó ìnèn ké] kén=ì:

Y: àhámđirillâ:y [kó là]

X: àhámđirillâ:y [kó là], [[ó bèmbà:] [ó mà] wé jòg-à:] sùgó-ndí jà-mb-ò:↑, [[[ó mà] ìnò-ηgà] gĩ] ðè:rè jà-mb-ò:,

[òmá: là] yô:-mbò¹⁰⁷ yálà [kĩr-gé: mó gà], [íyó ènĩ: bè] gĩn-ó: mé↑, [mó nèn] gĩné nè↑, éyyô: [dàgá-ndí nè] gó-là kòy, [kéré má] bĩyò-mb-ò:,

[kĩr-gé: gĩ] ñgâ:n yé=bè-mí, mí [mó mà] ín nè↑, dèndǎ: dàgá-ndí nè, bĩy nè↑, mí [[kèηgè ηgí] mà] ìnò-mbó-m, [[kĩr-gé: mó] mà] [kó mà yà:] ìn-ó: mé dínđi, [kéré má] bĩy-ò: gè↓,

¹⁰² ‘without VP-ing’ construction.

¹⁰³ Head noun kóngò ‘thing’ repeated in low-toned (possessed) form after the relative-clause proper.

¹⁰⁴ hú:ⁿ ‘take (this)!’.

¹⁰⁵ sábù ‘because’ is normally clause-initial (assistant suggests emending accordingly).

¹⁰⁶ Demonstrative.

¹⁰⁷ /yóbà-mbò/, Progressive of yòbè ‘run’.

íyó [[ké mà] í-mbò] ó gĩn-ò: yá: [mó gĩ] ðĩn-ò: dĩndĩ, [úmé-ŋgé mà] ínó kóy, [sònjò: ó dò-ŋgà dân] [mó mà] ínó, [[mó mà] ìn-ò:] [[mó mà] ðĩn-ò: mè] kèn wájá, [wàj-ó: mé] [dàgà-nd-ó: mé] ínó,

kà: [ùjú sùgí nè] pùllò fúr-fúr,¹⁰⁸ [ó ìnò-ŋgà] ñgâ:n-dè pèlélélé, ándè ŋwà-mb-ò: yà,¹⁰⁹ [mó gà] [mó ùjù] ìnè gà, [mó pèbé já-nd-ò:] [[[ó kĩ:] gĩ] pèbé já-nd-ò:], [sǎŋ gà] < àní: sùgò-m-- > [pèbâ: kó] àní: sùgò-m) [[[ó kĩ:] gĩ] yá:¹¹⁰ pèbâ-mb-ò:

Y: [mó gà] [mó bĩrò: yá:] bĩrè

X: [mó gà] [mó bĩrò: yá:] bĩrè, [yògè-gólé: má] kó òndú, íyó èní: [ó mà] kòndó-l mé tán, [kĩr-gé: yòbé nè] [àndé: má] ìnò, [ké mà] [mó mà] kòndó-m,

[[ké mà] [mó mà] [mó ìnè-n]] [ké nèn nè], [mó bèlí-y-è: ké] [mó mà] kǎy⇒ kànè mé là, [[tó⇒ nè] [íyó là] màmílí-yé nè là] wé jà-m, [[ké dèŋàn ké ðĩn] màmílí-yé nè là] [íyó là] [tó⇒ nè] wé jà-m,

gólè: kó kán já-ndĩ, jènà: ó gòl-ò: kó gày↑, kòndè mé dĩndĩ, [ó gà] [ké yàl ké] kèn b-ò:, kòndó-l dé là, [ó gà] [ké yàl ké] kèn b-ò:, sǎŋ kày↑, [íyó là] [[dàbàrù àndǎ:] bèlí-yé nè] < pàgá-- > pàgá: là=y bô-n,

[ké mà] màmílí-yé wé-mbò,¹¹¹ bĩndí-mbò [kó gĩ] kòndò-ñjò-m kó gày, gólè: [gènà:-gólé: mà] kó òndú,

ébán là, [[èbàn ñgí] mà] ó ìnè-n, [kèn nèn] ñgâ:n tólo [ó mà] dónà-mb-ò:=y kànè mé, ìnò-mb-ò:, ó ìn jòg-à: [[[ké mà] nèn] màmílí-yé nè] ñgĩn tólo [ó mà] dónà-mb-ò:=y kànè mé, màmílí-yà-mb-ò:, [yè ðĩn] [[sà:gè kúndé mó] mà] bĩré jà-mb-ò:,

gólè: kày, [kèn tùn-ó: mé gà ðĩn] [ó gày] í tùn j-ò: tán, [ké yàl ké¹¹² gày] ñŋgá-m [ó mà],¹¹³ hé⇒ [dùm-ó: mé] ñŋgè, [wà:s-ó: mé là] ñŋgè,

[ké gà] [sǎŋ kà] [wùjí-y nè] [kèn jù: àndǎ:] ìb-ó: mé] [bándĩ mà], ké dèŋàn-- [[kèn jù: kó] mà gà] [wùjí-y nè] [bĩrò: kó gày] ñgí jòg-â:=y, [kó nèn] [gólè: dàwlà], [[ó sònjò:] mà]=y, éyyò: [gólè: dàwlà ðĩn] [[ó sònjò:] mà]=y, [[sònjò: àndé:] má] ñŋgá-l,

kà: [ké mà] màlànǰi-y-ó: mé dĩndĩ, [[ó sònjò: ké] mà yà:] màlànǰi-y-ó: mé dĩndĩ, [[[ó kĩ:] ñŋgá-m], bembã: jě:rè jà-mb-ò:↑, bembã: dè:rè jà-mb-ò:, àlhámđĩrĩllá:y, [wé jòg-à: ðĩn] ó ðĩnó-m,

¹⁰⁸ More often kúr-kúr.

¹⁰⁹ Adversative clause-final particle yà.

¹¹⁰ yá: ‘just, only, merely’. Also another occurrence just below.

¹¹¹ wé-mbò. The suffix is unclear on the tape.

¹¹² Determiner sandwich.

¹¹³ Dative PP following verb (abnormal ordering).

kĩnũ:--, ébán, èbà-kálé, [kálá-m nè] [[èbàn ñgí] nèn] ñgâ:n [mó mà] kǎy⇒ kànè mé↑, [gó nè] [yòbè nè] [ín nè] [mó là] gĩnè↑, [[àndé: ké] mà] [ín nè] [hâl sà:gé gwé jòg-â:=y], sà:gú-mbó nò:y, táwè [ñgí mà] màmílí-yá-l-mbò¹¹⁴ [ké mà] bírà-mbò bǎ-m,

Y: énaná-ñgó=y

X: [éná-ñgó dân] ìnó-m, ó íyó èní:↑, [[mó gĩ] ñmbí-yé nè] [kèn ìnò-ñjò-m] gĩn-ó: mé] [[kèn là] mó ñnô:l kànà-mb-ò:¹¹⁵, [yòbè nè] [àndé: má] ìnò-m,

[[kĩr-gé: mó má⇒] [èbà-kálé mó má⇒] kà ñn, [bé kà ñn] [àlhâ:l bé gò] sò: ìnò-ñjò

Y: bírò: kúndú=y

X: [bíró: bé gò] [àlhâ:l bé gò] [bé gâ ñn] sò: ìnò-ñjò, kànè mé ñn, [yè ñn⇒] nèn, ñi: bǎl mòmá-ñgà mó↑, [ándàl kó]=y, [[[ándàl kó] bándí] mà] [gólè: kó]=y, [gólè: kó yà:] dùm-ò: ñn, [ó là] [bèmbà: jè:rè] já-ñgà=y kàn-ó: mé ñn, [ó là] [sò-ñgò]-yámbú: jóg-ò,

[sò-ñgò]-yámbú: kày, [gĩr òndú] [bándí òndú] nò, [ñín-dè yà: dù:=y] [ñín-dè kí:=y] òndú [[sò-ñgò]-yámbú: kày], ó gèndè-ñgè tíng-è: ñn mà, [ó gâ] [[nǎ: ò yè] bírè gánà mé] [[ó gĩ] yàmbè mé là] ñgè,

Y: yàmbí jà-mb-ò:

X: [nújá:=y mé yà:]¹¹⁶, [gèndè-ñgè kúndé]=y, [[[mò: dògí=b-à: ké] gèndè-ñgè] bándí] mà] [àndé: má↑], [ñgâ: [ó là] sìm-bì-rè] nújí-yà-ndí, [yábà là] [ké=y],

[sò-ñgò]-yámbú: kày, [[[nǎ: ó gòrè=b-è: ké] gĩ] bándí nè] <kĩ:--> [[kĩ: gèndè] tíng-à-ndí jà-mb-ò:↑], [[[kĩ: ó tòngè=b-è:] gèndè], bándí nè] [[nǎ: gèndè] tíng-à-ndí jà-mb-ò:], [ó wá⇒] nò: [ó gĩ] [bílé là]¹¹⁷ gínà-ndí,

gólè: sòngò-nújá:=y kó=y, [ké mà gâ] [dòm-bâ-n méré-mère méri-y nè] [[ándá: kó] mà] bírà-ñjò-m, bílí-yà-ndí gé, èyyô:, bílí-yà-ndí, èyá: ñn, [gĩgĩlìyá: gĩ] ñmbí-yè, kà: gólè: gĩgĩlì-yà-ndí,

[[ó gâ] [sǎñ kà] [mǎ:ñjì-yé nè] [kó gĩ] bára-ñgà], mǎ:ñjì-yé jà-mb-ò: mé là=y, hónô: [[kó gĩ] bára-ñgà yà:] mǎ:ñjì-yé já-nd-ò: mé, ñgè kòy,

[[[kó gĩ] bára-ñgà kó] mà] jènjà [í gĩ] màlání-yá-m-ná, [jángí-lé kó] [úmè-ñgé mà] jènjà [í gĩ] jàngí já:-m-ná, [[kó hākìlè kó] sǎyè-ñgò kó] jènjà [í gĩ] káná-m-ná,

¹¹⁴ ‘without VP-ing’ construction.

¹¹⁵ ñnô-l kànà-mb-ò: ‘perhaps you-Sg won’t find’ (ñnô-l invariant). 2Pl equivalent is ñnô-l kànà-mb-è:.

¹¹⁶ Focus yà: after conditional antecedent.

¹¹⁷ Also bílé gâ.

kóndé⇒ [jáŋgí-lé kó] jàŋgé-y mé, [gǐrò mó] ìndò-ŋgà kó, ñǎ: í dín-ê: yé gǐ], ñǎ: [ñámà bǐrò:] bírà-m≡b-è-ý↑, [[à:lè-tègǒ:] bǐrò:] bírà-mb-è-ý↓,

[yé gǐ] [yé gǐ] yé:bà-lày,¹¹⁸ [[yé gǐ] kúmbí-y jà-ŋgà mó] àm≡í:, [ñǎ: jàŋg-é: mó yà:] kúmbí-y jà-mb-è:, [ñǎ: jàŋg-é: mó yà:] kúmbí-y jà-mb-è:,

[jàŋgá-l-é: mó gày] kúmbí-y já-ndǐ kǒy, mà:nǐ-yé-y dé, [yé mà] màlànǐ-yá-y, jǐnjà [[síyè-ŋgò kó] mà] [í gǐ] tún-ná, jǐnjà [[kóndò-mb-ò: kó] mà] [í gǐ] tún-ná, jǐnjà [tò-mbó sèmbè kó là] [í gǐ] sémbá-m-ná,

[yè dǐndǐ] < bíró: wó > [[bíró: dǐn] bǐr-ǒ:] [[bíró: dǐn] bǐr-ǒ:], [kí: kó yà:] [dǐmbí-yà-mb-à: kó] kó≡ý, [yè dǐn là] [ǎ:r-ŋgò kó yà:] [dǐmbí-yà-mb-à: kó] kó≡y, [[ǎ:r-ŋgò kó] mà] ŋ-ǒ: mé dǐndǐ, [bíró: mà] [jǐnjà mà] sá:bú kàn-ǒ:, jǐnjà [[kóndò-mb-ò: kó] mà] [í gǐ] tún-ná, màlànǐ-yá-y kǒy,

[bé là] wé-mbò bé gǐn-ǒ:, íyó [dèmbé àŋgé≡y], èní: b-ê:, dùnd-â: [bé gǐ] jê: kǒy, [dùmè-ń là] [bé gǐ] jè:, [nǒ: tòmê: mó] [bé bǐrò: bírà-ŋgà ŋgwá:], [ŋgwá: là] [yèŋgé mà] dǐmbà,

[mó bírà-nj-è: mó gà] tígà nò, tímô: sàrà-nj-é: má-- yèŋgé, sǒ:mè sàrà-nj-é: má, [kèrè-nàmâ:mbò sàrà-nj-é: má] [sùsǐ:mbò sàrà-nj-é: má] [kèbè-kébè-mbò sàrà-nj-é: mà],

mí [é: dǐn] bǎy nè, [sábè mà] tǒŋé nè, mí jèndò-mbó-m, [kèn mó dùndà-ŋgà kà] [kèn b-ô:], ó énd-è: mó nǎn, [ó gà] éndà:-w

Y: yè dǐn, [ándàl ó gǐn-è: ké] dǐmbà

X: [yè dǐn] [ándàl kó gǐ yà:] dǐmbà, [[yé gǐ] wàkàtǐ bǐré-mbò mó gǐn-ǒ:] [óbírí wàkàtǐ mó dùm-ê: dǐndǐ], [bíró: mó gò] kòndè, jǐnjà [[kóndò-ŋgà kó] mà] [í gǐ] tún-ná, àlhámđirillâ:y,

ìgè ma⇒↑, ìgò-l mé là, [í mà] dámá-n, ¹¹⁹ ìgò-l mé, dǎm bàrà-mbó-y, [[kóndò-ŋgà kó] mà] jǐnjà [í gǐ] téndó-m-ná, jǐnjà [í mà] mùyá kán-ná

¹¹⁸ Hortative Negative.

¹¹⁹ 2Sg subject hortative.